

Izbaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroška
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesameznal listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 7/8 h.

Rokopis se ne vra-
tja, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 41.

V Mariboru, dne 12. oktobra 1899.

Tečaj XXXIII.

Kaj bo?

Maribor, dne 11. oktobra.

Grofu Claryju, ki predseduje novemu uradniškemu ministerstvu, so se začeli avstrijski politiki posmehovati. Z veliko hlastjo išče novopečeni minister po vseh državnih kotih politične osebe, da jih pokliče k sebi ter se potem z njimi posvetuje o političnem položaju, o bodočem državnem zboru in o drugih takih negotovih in nejasnih stvareh. Prijatelji bodo hvalili grofa Claryja zaradi tega, češ, kako previden je, kako pozoren je, kako poukaželjen. Oni pa, kateri nimajo nobenega vzroka se navduševati za Claryja in ki imajo torej v teh rečeh neskajen pogled, bodo rekli, glejte kako nemirno vest ima grof Clary, ker se tako dolgo posvetuje, ker se tako dolgo ne more odločiti za noben resen korak. Znano je namreč, da bo prvo delo Claryjevega ministerstva, da se ukloni zahtevi prusaško-izdajalskih Nemcev ter odpravi jezikovne naredbe. Prvo delo Claryjevo bo torej, da Avstriji zvestim Slovanom da krepko zaušnico . . . Ne čudimo se, da se grof Clary boji tega koraka.

Slovani smo v Avstriji v večini. Veliko zaušnic, ki smo jih dobili od nadutih, gospodaželjnih Nemcev, smo vtaknili v žep, brez ugovora, brez odpora. A četudi smo molčali, vendar zapomnili smo si jih le. In sedaj nam bo kmalu preveč. Kdo ve, če ravno ta prihodnja zaušnica, ki nam jo že odmerja grof Clary, ne spravi potrpežljivih slovanskih narodov iz duševnega ravnotežja? Zakaj zahtevajo prusaški Nemci, da se od-

pravijo jezikovne naredbe? Ali so morda te naredbe krivične, ali so nevarne za obstanek Avstrije? Ne! Jezikovne naredbe so strogo pravične, in za obstanek Avstrije ne le na Češkem ampak po celi Avstriji potrebne. Prusaški Nemci hočejo le radi tega odpravo jezikovnih naredb, ker ne trpijo, da bi slovanski element se utrdil v Avstriji, kajti Avstrija mora po njihovi volji postati pruska pokrajina, katero treba torej že naprej ponemčiti.

In grof Clary ima prav, ako si premisljuje, predno ugodi željam avstrijskih Prusakov. Slovani se ne bodo dali več razžaljevati, posebno kadar se gre za njih narodnost in za obstanek njim drage domovine avstrijske. Slovani nočejo biti več sužni, ki naj le dejajo, ki naj le plačujejo davke, ki naj le dajejo vojake, ampak oni hočejo tudi začeti govoriti kot gospodje v Avstriji. Časi so se hvala Bogu spremenili!

Slovani že znanprej protestujejo proti vsakemu koraku novega ministerstva, ki bi bil žaljiv, neugoden za Slovane. Slovanski poslanci naj se trdno postavijo ob rob, kajti prepričani naj so, da za njimi stojijo vsi slovanski narodi, ki se nočejo dati več prezirati, teptati in pritiskati ob steno. Bodočnost Avstrije bo in mora počivati v slovanskih rokah, naj še se grof Clary tudi bolj previdno in skrbno posvetuje o njej kakor sedaj.

Kaj se godi v južni Afriki.

«Slov. Gospodar» prinaša že dalj časa kratka poročila o dogodkih v južni Afriki;

transvalška država in Anglija, ki ima v tem delu sveta mnogo zemljišča, ste si prišli tako navzkriž, da je vsak dan pričakovati začetka vojske, če se že ni vnela.

Sicer pa se naj stvar v južni Afriki razvije tako ali tako, vsekako je to, kar se godi tam, za nas jako poučno, in zato se nam zdi koristno, da ondotne odnošaje našim bralcem, kolikor toliko pojasnimo.

Do 17. stoletja v najjužnišem delu Afrike ni bilo stalnih evropskih naselnikov; ali v prvi polovici tega stoletja izselilo se je tje nekoliko tisoč nizozemskih kmetov v nadi, da se jim bode tam godilo bolje nego doma. Ker je podnebje za kmetijstvo ugodno, zemlja rodovitna in tudi bogata rudninskih zakladov, nizozemska kolonija pa bila jako delavna, se je začelo razvijati blagostanje. To pa je lakomne Angleže začelo tako mikati, da so se od leta do leta bolje selili med pridne Nizozemce; nazadnje je njih število narastlo toliko in njih vedenje postalo tako nezno, da so Nizozemci bili l. 1836. primorani izseliti se. Ustanovili so kar tik stare domovine državo Natal; ta je porodila čez nekaj let državo oranjsko in ta l. 1852. zopet republiko transvalsko, kateri je Anglija izrecno pripoznala samostalnost. Vse tri države mejijo druga z drugo. Prvi dve ste prišli tekem let v neko odvisnost od Anglije, in tudi transvalške republike se je hotela nenasitna velsila polotiti, ali transvalski kmetje so roparico tako naklestili (1881), da ta dolgo ni imela poguma, stegniti roko tje, kjer si jo je opekla. L. 1884. se je naredila med obema državama pogodba, vsled katere se je njiju

Listek.

Klobukova povest.

(V. Hálek. — Jan Stanovsky.)

(Konec.)

V.

Moj novi gospod — srce mi poka pri tem (če še imam kak košček srca); ali naj nazivljem svojega novega gospodarja gospoda?

Moj novi gospod bil je — berač.

Iz teh kratkih besed spozna že vsakdo, da se je dovršila tragedija mojega življenja, in se že bliža katastrofa.

Imam — li še pravico misliti, da sem velik duh? Smem — li navzlic vsemu svetu ostati pri tem mnenju?

Moja mladost je izginila, ovenela je moja krasota, nagubano je moje čelo, lasje so mi osiveli, pleša moja spominja na profesorjevo zrcalo na glavi, sključen sem, teža truda-polnih let me tlači k zemlji — vse me opominja, naj si poiščem grob: in k temu še na stara leta beračiti!

Izpovem, da niti ne vem, kako glavo ima moj gospod. Kajti nikdar me ne dé na glavo, marveč z mano v roki prepeva žalospeve svoje besede: «Ponižno prosim, usmilite

se me, dragi dobrotniki, in podarite miloščino ubogemu prosjaču!»

Kajpak, da mi pri teh njegovih besedah niti na misel ni prišlo, da bi se spomnil njegove glave. Mimo tega zamrla je že vsa ljubezen v mojem srcu; le žalost je bila moj delež in miloščina predmet mojega koprnenja.

Prej so me metali pod mizo — zdaj nimam niti strehe niti mize. Moj gospod je, kakor ptič; samo da nima perutnic, kakor ptič, da bi si mogel vzeti hrane, kjer se mu ljubi. On je, kakor cvetica na polju; ne prede, ne dela — pa tudi ne je. Postaja ob cestah osamel, kakor v plotu kol ter čaka, da mu ne zdrkne v me kaka drobtina z mize bogatega sveta. Ljudje se nič več ne brigajo za mé; gredó mimo mene, kakor bi me prezirali. Dobro, to me konečno nauči, da tudi jaz preziram ljudi. Priznavam, da nisem oslabeł, kar sem v službi gospoda — berača. Ponosen sem na to, da služim najrevnejšemu črvu na svetu, in da imam toliko moči, kakor ponosa, postavil bi se in zagrmel bi v uho sveta, da bi vstrepetal gospod in bogatin, kadar bi zavpil: «Glej, kdo bolje razume, kaj je ljubezen?» Ako bi izmed teh klobukov, kateri hodijo mimo mene, le jeden slutil, kaka osoda ga še more zadeti, dvomim, ali bi se potem tako bahato nosili na človeških glavah? In glej, tudi jaz sem njihov brat,

istega očeta sin, katerega sinovi so oni; ó, da bi vsaj eden njih verjel, da sem njihov brat!

Radi tega pa vendar ne smem vsega preklinjati. Danes pride mimo mene minister, stoprav oni minister, na kojega glavi sem se odpravil prvič v svet. Moj gospod je pel običajno jeremijado svoje bede. Minister se je vstavil, pogledal mojega gospoda, motril mene. Ne, na ta pogled ne pozabim, če tudi bi sto let še živel. Solza je zalila moje motno oko, in če bi bil mogel govoriti, zapel bi mu bil tako toplo zahvalo, kakoršne ne sliši v nobeni operi. Ali me je spoznal? Ali se mu naj izdam? Bi-li mi verjel? Bi-li poznal moj glas? mojo podobo? Toda videl sem, da ima človeško srce. «I servus, Martine!» rekel je in padel je v mene — dukat. Da se nisem spomnil svoje starosti, ogledanosti in bede, padel bi mu okoli vratu. — Ministrov vzgled je našel mnogo posnemovalcev! Kmalu se je vsipavalo v me zlatov in srebrnikov, da bi se bil skoro raztrgal pod njih težo.

Razun tega je minister povabil mojega berača — gospoda, da bi si vsak dan prišel po podobno dukatovo drobtinico. S tem si je moj gospod opomogel. Minister je vendar moral poznati mojega duha!

Moj gospod si je kupil novi klobuk — pa Bog ne zadeni, da bi me bil zavrgeł!